

تبیین و تحلیل افزایش امنیت اجتماعی در پرتو بکارگیری سیستم نظارت هوشمند

تاریخ پذیرش: 1398/02/13

تاریخ دریافت: 1397/11/13

نرجس سادات حسینی¹، نعمت اله ناروقه²

از صفحه 119 تا 142

چکیده

زمینه و هدف: در شهرهای بزرگ زمینه و شرایط ارتکاب جرم در برخی فضاها به دلیل نظارت کمتر بیشتر شده است. در واقع، این فضاها (حفره‌های دولت) باید با روش‌های پیش رفته تحت کنترل قرار گیرد. از ابزارهای عصر جدید که با تکیه بر تکنولوژی بر امنیت اجتماعی تأثیر قابل توجهی دارد؛ سیستم نظارت هوشمند است. هدف اصلی این پژوهش، نقش سیستم نظارت هوشمند در افزایش امنیت اجتماعی می‌باشد.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، تحقیقی کاربردی است و از نظر روش، یک تحقیق توصیفی - پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری مورد نظر، جمعیت 350 هزار نفری منطقه 20 شهر تهران می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و حجم نمونه 110 نفر می‌باشد. روایی پرسشنامه توسط خبرگان تأیید و مقدار پایایی، توسط آلفای کرونباخ، برابر با «0/821» می‌باشد.

یافته‌ها: تأثیر متغیر مستقل (دوربین مداربسته) بر متغیر وابسته (افزایش امنیت و انتظام اجتماعی) با سطح اطمینان 0/95 مورد تأیید است. همین طور می‌توان گفت، متغیرهای کمک به کشف جرم و مجرم و کاهش تخلفات رانندگی با میانگین‌های 8/2 و 8/02، دارای بیشترین میانگین‌ها نسبت به میانگین‌های متغیرهای دیگر هستند؛ بنابراین، بیشترین تأثیر دوربین‌های مداربسته، در بهبود عملکرد نیروهای انتظامی و کاهش سرقت می‌باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد سیستم‌های هوشمند نظارتی از قبیل دوربین‌های مداربسته در افزایش امنیت اجتماعی شهر و افزایش عملکرد دولت‌ها در کنترل محیط‌های خارج از نظارت (حفره‌های دولت) حائز اهمیت قابل توجهی است.

- دوربین مداربسته احساس امنیت کاذب را در مردم ایجاد می‌کند. دوربین مداربسته سبب تقویت گزارشات پلیس و ثبت جرم می‌شود؛ توانایی پلیس با بررسی تصاویر دوربین مداربسته از طریق به کارگیری روش‌ها و فنون دقیق‌تر برای شناخت مکان ایده‌آل نصب دوربین مداربسته، می‌تواند بهبود یابد.

واژه‌های کلیدی: امنیت اجتماعی، نظارت، سیستم هوشمند، حفره‌های دولت.

1- دکترای جغرافیای سیاسی دانشگاه تهران (نویسنده مسئول)، رایانامه: narjessadat65@gmail.com

2- دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آیت الله املی. رایانامه: nan.teh58@gmail.com

امروزه امنیت مهمترین آرمان هر کشوری تلقی می شود و در صورت عدم تأمین یا وجود نقص و تنگنا در ایجاد آن، حیات سالم شهروندان به چالش کشیده می شود (حسینی، 1393: 69). طبعاً مکان ها با تمام خصوصیات خود و نوع برداشت ذهنی و عملکرد انسان در آن ها، می تواند شکل دهنده به فضایی با نوع امنیت مثبت یا منفی باشد. به بیانی واضح تر، بعضی فضاها به دلیل خصوصیتی که دارند، می توانند ظرفیت تولید جرائم بالایی را داشته باشند. همزمان و درعین حال که جرائم در مکان ها صورت می گیرند، حاکی از این واقعیت است که، کنترل و نظارت دولت ها بر برخی مکان ها در حداقل سطح ممکن قرار دارد و بدیهی است که امنیت چه در بُعد عینی و چه در بُعد ذهنی، در آنها کاهش می یابد. کوچه ها و خیابان هایی که حداقل میزان عبور و مرور را توسط ساکنین، گشت نیروی انتظامی و ... دارند، بدلیل وجود حداقل نظارت، شاهد افزایش انواع جرائم (سرقت، قتل، قاچاق مواد مخدر و ...) می باشند و به طور کلی فضاهایی با حداقل نظارت را پدید می آورند. بنابراین، باید از روش ها و ابزارهایی استفاده کرد که امنیت اجتماعی مکان های مختلف را افزایش دهد و در نتیجه انگیزه مجرمان و خلافکاران در ارتکاب جرم کاهش پیدا کند. یکی از این روش ها بکارگیری سیستم نظارت هوشمند در فضاهای جرم خیز است. معمولاً در شهرهای بزرگ به دلیل گستردگی قلمرو و وسعت حوزه استحفاظی، برخی اماکن از تیررس مأموران انتظامی دور می ماند و یا در زمانی که آنها مشغول پاسبانی از نقطه ای دیگر هستند، در جایی دیگر به دلیل نبود نظارت، جرم صورت می گیرد. پس باید یا تعداد افراد بیشتر شود که بنابه دلایلی (بودجه و شرایط سخت استخدام نیرو) این کار تقریباً غیرممکن است و یا باید ناظران الکترونیکی مراقب امنیت محل باشند. بنابراین، برای رسیدن به نظم اجتماعی، برنامه ریزی امور اجتماعی و ساماندهی عملکردها می تواند در پیشگیری از جرائم غیرقابل کنترل ثمربخش باشد. امروزه با پیشرفت تکنولوژی و کوچک شدن زمان و کاهش فواصل (جهانی شدن)، شرایط کاهش تخلفات اجتماعی با قانونمند کردن شهروندان در سایه حاکمیت قانون بیش از گذشته فراهم شده است، اما باید دقت کرد که شیوه های برنامه ریزی های اجتماعی توسط مسئولین کشور با توجه به زمان و مکان های مختلف در این برنامه ها حائز اهمیت است. شایان ذکر است، دوربین مدار

بسته با افزایش خطر دستگیری مجرمان موجب پیشگیری از جرم می‌شود. با توجه به اینکه مجرمان در هنگام ارتکاب جرم به خطر دستگیری بیشتر از شدت مجازات فکر می‌کنند، چون دوربین مدار بسته این خطر را افزایش می‌دهد در پیشگیری از جرم بسیار مؤثر است (کلارک، 1997: 199).

بیان مسأله

در پی گسترش برخی ناهنجاری‌های اجتماعی همچون اقدامات شرارت بار در برخی صحنه‌ها و مزاحمت برای نوامیس مردم، وقوع صحنه‌های خشونت بار و تعرض افراد ماجراجو و شرور، حرکت‌های سازمان یافته برای گسترش مفاسد اجتماعی و دام گستردن برای کشاندن جوانان جامعه به کام فساد، سرقت‌های مسلحانه و خیابانی، اشاعه اعتیاد و قاچاق مواد مخدر، ناامن کردن اماکن تفریحی و بوستان‌ها و پارک‌ها برای خانواده‌ها و ... نمودهای مختلفی از فقدان امنیت در جامعه بروز کرده است. بنابراین، دولت و مجلس برای سوزاندن ریشه‌های این ناهنجاری‌ها باید برنامه‌ریزی و تلاش خود را مضاعف سازد. از نظر لغوی ناامنی اجتماعی به معنی وجود تهدید و تعرض نسبت به جامعه و اجزا تشکیل دهنده آن شامل فرد، خانواده، گروه و هویت آن‌هاست. معنای اصطلاحی و عرفی امنیت شامل ابعاد مختلف و گوناگونی است و با شاخص‌ها و معیارهای متفاوتی تعریف و تقسیم‌بندی می‌شود (رحمتی و دیگران، 1397: 226). اما این که چه چیزی تهدید امنیتی محسوب می‌شود، بستگی به تعریف و مفهوم امنیت از دیدگاه‌های مختلف دارد. امنیت می‌تواند مراجع متعدد و گوناگون داشته باشد. مانند کشور، گروه‌های اجتماعی، افراد و محیط زیست که معمولاً پسوند ملی، اجتماعی، انسانی و زیست‌محیطی دارند؛ لذا ارزش‌های در معرض خطر از یک طبقه و مرجع به مرجع دیگر متفاوت است و تهدیدات علیه آنها می‌تواند از منابع گوناگون و به اشکال متفاوت باشد. جامعه زمانی امن است که حداقل محیط امن را برای اعضای خود جهت یک زندگی مناسب و مطلوب فراهم آورد؛ لذا اگر با جامعه‌ای مواجه باشیم که افراد در جهات مختلف دچار نگرانی و اضطراب بوده و جرم و بزهکاری در آن نرخ بالایی داشته باشند و افراد در خانه، خانواده و در خیابان، بوستان، سینما، در معرض تهدیدهای گوناگون قرار داشته باشند، اصطلاحاً چنین جامعه‌ای ناامن و ناامنی اجتماعی در آن

حاکم است. بنابراین، امنیت اجتماعی از نظر اصطلاحی و عرف جامعه به حداقل امنیت لازم در جامعه برای یک زندگی عادی و معمولی و فقدان دغدغه خاطرجانی، مالی و ارزشی و اعتقادی اشاره دارد. این واژه در این‌جا به واژه امنیت عمومی یا امنیت اجتماعی نزدیک می‌شود (نائینی، 1390: 75-74). در همین راستا، باید اذعان داشت که یکی از مسائل مهم در شهر موضوع پیشگیری از جرایم و ناآرامی در فضاهای خارج از نظارت مأموران انتظامی است. در این پژوهش، اصطلاحاً چنین فضاهایی را حفره‌های دولت در سطح شهر می‌نامیم. حال از آنجا که شکل‌گیری و وجود این حفره‌ها می‌تواند در محل سکونت مردم و یا در نزدیکی آن باشد، به طور طبیعی می‌تواند امنیت را در این فضاها و سپس احساس امنیت را در مردم ساکن در آنها مختل نماید و در نهایت، می‌تواند حاکمیت دولت‌ها را با چالش مواجه سازد؛ از این رو؛ ضرورت دارد برای ارتقای امنیت در مکان‌ها و همین‌طور افزایش احساس امنیت در مردم، تدابیری برای کنترل و ریشه‌کنی این حفره‌ها اندیشیده شود. چراکه میزان جرائم شهری با درجه توسعه شهری در رابطه است. به موازات افزایش جمعیت شهری، میزان جرائم نیز افزایش می‌یابد (حسینی، 1397: 378). با توجه به این‌که، مجموعه تحولات پرشتاب کنونی و ورود متغیرهای متعدد در صحنه امنیتی کشورها، مدیران سطوح بالا را وادار می‌سازد تا از الگوها و روش‌های سنتی خود در اداره امور امنیتی کشور فاصله بگیرند و با در نظر گرفتن مجموعه تغییرات محیطی، استراتژی و سیاست‌های منسجمی را برای حفظ امنیت در کشور خود اتخاذ نمایند، زیرا در این صورت گرفتار روزمرگی شده و تحقق اهداف کلان کشور را عقیم خواهند گذاشت. ضمن آنکه در صورت فقدان سیاست‌های منسجم و منظم نخواهند توانست امکانات، مقدرات، نیروی انسانی و ساختار سازمانی مناسب با شرایط را طراحی کنند. انجام پژوهش حاضر در راستای حل و فصل همین دغدغه می‌باشد که در عصر تکنولوژی، ارتباطات و اطلاعات روش‌های قدیمی کارایی چندانی ندارد و باید متناسب با به روز شدن شهروندان و جامعه، شیوه‌های کنترل جرائم و تخلفات هم به روزرسانی شود. تردیدی نیست که به کارگیری دوربین‌های مداربسته در هر مکان، سبب می‌گردد تا محدوده‌های تحت شعاع عملکرد دوربین‌ها، مورد نظارت قرار بگیرند. به عبارتی می‌توان گفت: از طریق نصب دوربین‌های مداربسته، فضاهای

غیرقابل نظارت و جرم‌خیز در سطح شهرها (حفره‌های دولت)، به فضاهای مراقبت و کنترل تبدیل می‌شوند.

پژوهش حاضر، به دنبال این مسأله است که «چگونه می‌توان فضاهای خارج از دید و نظارت دولت‌ها را به کمک سیستم‌های نظارت هوشمند¹ تحت کنترل درآورد و میزان تراکنش امنیت اجتماعی را افزایش داد؟»

پیشینه پژوهش

محمودی جانکی و قورچی بیگی (1388)، در پژوهشی با عنوان «نقش طراحی محیطی در پیشگیری از جرم» به تأثیر شیوه‌های طراحی و کارکرد آن در محیط‌های گوناگون برای پیشگیری از جرم پرداختند و به این نتیجه دست یافته‌اند که روش‌های صحیح و نوع طراحی محیط با توجه به شرایط مکانی و فضایی در پیشگیری از جرم در آن محیط نقش زیادی دارد.

نصر اصفهانی (1388)، در پژوهشی با عنوان «نقش دوربین‌های مدار بسته در کاهش جرایم شهری»، به این نتیجه دست یافته است که در حوزه جامعه شناسی و روشنفکری به استفاده از دوربین‌های مدار بسته با دیده تردید نگریسته می‌شود و بر این نکته تأکید نمود که بدون بررسی هر زمینه مشخص و عوامل شکل‌گیری جرم در آن نمی‌توان با صرف نصب چند دوربین مدار بسته انتظار داشت به یکباره نرخ جرم کاهش محسوس داشته باشد.

دیکینسون (2012) در پژوهشی با عنوان «تأثیر دوربین مدار بسته بر جرم و بررسی شواهد» به این نتایج دست یافته است که بیشترین اثر دوربین‌های مدار بسته در مکان‌هایی است که کاملاً توسط دوربین‌های با قدرت تمرکز بالا پوشش داده شده‌اند. همچنین معتقد است: اثرات مثبت دوربین مدار بسته در یک مکان، عیناً نمی‌تواند در مکان دیگر هم بوجود آید؛ زیرا جغرافیای سیاسی مکان‌ها متفاوت از یکدیگر است. در واقع شرایط زمانی و مکانی بر عملکرد سیستم‌های نظارتی تأثیر مستقیم دارد.

روزبروک، درامز، گرونوگن، هاردین و استرانک¹ (2015)، پیرامون عوامل مؤثر بر وقوع جرم در 63 مجتمع مسکونی، در سه شهر که با استفاده از تجزیه و تحلیل‌های مستند موجود در بایگانی‌ها، مصاحبه با ساکنان، مدیران ساختمان و افسران پلیس انجام دادند، متوجه شدند که برخی از یافته‌هایشان به طور کامل با پیشگیری کنشی از جرم منطبق می‌باشد. آنان متوجه شدند که هر چه میزان دخالت سکنه در صورت مشاهده فعالیت مجرمانه یا مشکوک در پیرامون آپارتمان‌ها بیشتر باشد، آمار جرایم واقعه در آن محل پایین‌تر می‌آید. بنابراین، افراد محله، امنیت محل سکونت خود را با کمک امکانات متفاوت تأمین می‌کنند.

فلایت (2016)، در تحقیقی با عنوان «آیا دوربین مدار بسته بر میزان جرم و جنایت مؤثر است؟ ارزیابی شواهد و مطالعه موردی از آمستردام» به این نتیجه رسیده است که این احتمال وجود دارد که به دلیل وجود دوربین مدار بسته در یک مکان، مکان انجام جرم نیز تغییر یابد، به عنوان مثال: تجاوز، زدوخوردهای خیابانی و سرقت اتومبیل به مکان‌هایی با پتانسیل وقوع جرم بالا جابه‌جایی قابل توجهی داشته‌اند.

مبانی نظری

امنیت و انضباط اجتماعی: در فضاهای شهری، احساس امنیت شهری به این معناست که، شهروندان بتوانند آزادانه جابجا شوند، با همسایریان خود ارتباط برقرار کنند و به فعالیت‌های اجتماعی بپردازند، بدون آنکه تهدید شوند و یا با خشونت مواجه شوند. احساس امنیت به معنای امنیت خاطر شهروندان از مال، جان و ... است که خود نشانگر سازمان‌یافتگی، قانونمندی و باثبات بودن جامعه است (رضایی مقدم و همکاران، 1391: 3-4). احساس امنیت حالتی است که در آن ارضای احتیاجات و خواسته‌های فردی و اجتماعی افراد انجام و شخص در آن احساس ارزش، اطمینان خاطر و اعتماد به نفس نماید (لطفی و همکاران، 1393: 45). امنیت در سلسله مراتب فضایی معنا و مفهوم پیدا می‌کند و انواع مختلفی دارد که در شکل 1، اشاره شده است و دارای سطوح متفاوتی است که در شکل 2، نمایان است:

1 - Ruijsbroek & Droomers & Groenewegen & Hardyns & Stronks

شکل 1- انواع امنیت

شکل 2- سطوح امنیت (حسینی و ناروقه، 1394)

ایجاد امنیت در شهر و همچنین فراهم نمودن بسترهای مورد نیاز جهت برقراری نظم و امنیت در محیط شهر وابسته به ایجاد قانون، اجرا و نظارت بر اجرای آن است. همچنین برای دستیابی به امنیت اجتماعی جدی گرفتن مشارکت شهروندان در همه

شئون حیات انسانی از اجتماع و سیاست تا تربیت و فرهنگ مهم است مشارکت مردم شهر در تحقق آرمان‌های دینی، ایمان، صلاح و فساد امور اجتماعی و برقراری امنیت، یک امر اجتناب‌ناپذیر است (حسینی، 1393: 3). انواع جرائم، در نتیجه پاره شدن تعهدات رایج میان مردمی است که جامعه سعی در استحکام و تثبیت آنها دارد. سازمان‌شکنی گروهی از مردم مربوط به نامتجانس بودن بیش از اندازه محلات و مناطق داخلی شهرهاست. معمولاً پایتخت‌ها و کلانشهرهای کشورهای در حال توسعه به دلیل هجوم انواع مهاجرت‌ها از بافت اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی کاملاً نامتجانسی برخوردارند که این امر زمینه‌ساز بروز بسیاری از انواع جرائم شهری است. تلاش دولت‌ها در برنامه‌ریزی طرح پیشگیری از جرم، مصداق بارزی برای نشان دادن این موارد در شهرها است (حسینی، 1397: 382). بنابراین، برنامه‌ریزی برای دستیابی به نظم اجتماعی در هر کشوری از اصول پایه‌ای در تداوم حکومت و حاکمیت محسوب می‌شود. برای دستیابی به انتظام در اجتماع باید با مؤلفه‌ها و شاخصه‌های جرم و ناهنجاری‌های اجتماعی مبارزه کرد و با تدوین و اجرای قوانین به ساماندهی و ایجاد امنیت پرداخت؛ چرا که نابسامانی اجتماعی ریشه بسیاری از جرائم و از هم گسیختگی‌های اجتماعی است. شایان ذکر است، نظریه نابسامانی اجتماعی نشان‌دهنده تغییر دائمی نظریه‌پردازی در خصوص شیوه برخورد با جرم و عناصر کاتالیزور آن است. با توجه به اینکه نرخ‌های جرم، محصول ساختارهای اجتماعی مکان‌هاست، تغییرات سریع اجتماعی به عنوان علت شکسته شدن کنترل‌ها اجتماعی درک شده است. کلیفورد شاو و مک کی هنری¹ استدلال می‌کنند، عواملی که به هم از گسیختگی انضباط اجتماعی منجر می‌گردند، اقتصادی، قومی و مهاجرپذیری هستند که به نوبه خود در جرم و بزهکاری تغییرات جدی بوجود می‌آورند. دیدگاه کارکردگرایی² بیان می‌کند که عملکردهای جامعه به عنوان یک کل بر همدیگر تأثیر می‌گذارند (مهدی‌نژاد و پرهیز، 1396: 100). بنابراین، برای رسیدن به نظم اجتماعی، برنامه‌ریزی امور اجتماعی و ساماندهی عملکردها می‌تواند در پیشگیری از جرائم غیرقابل کنترل ثمربخش باشد. امروزه با پیشرفت تکنولوژی و کوچک شدن زمان و کاهش فواصل (جهانی شدن)، شرایط کاهش تخلفات اجتماعی با قانونمند کردن شهروندان در سایه حاکمیت قانون بیش از گذشته فراهم شده

1 - Clifford Shaw & McKay Henry

2 - Functionalism view

است، اما باید دقت کرد که شیوه‌های برنامه‌ریزی‌های اجتماعی توسط مسئولین کشور با توجه به زمان و مکان‌های مختلف در این برنامه‌ها حائز اهمیت است. با توجه به اینکه، شرط قانون حمایت یکسان از همگان است، نمی‌تواند تنها برای یک فرد یا گروه قابل اجرا باشد. شهروندان باید از بازداشت خودسرانه و تفتیش بی‌دلیل منازل یا مصادره اموالشان در امان باشند. شهروندان متهم به جنایت، سزاوار محاکمه سریع و علنی هستند و حق دارند که با شاکیان‌شان مخالف باشند و از ایشان سؤال نمایند. اگر این احکام محکوم شوند، مجازات بی‌رحمانه و غیرمعمول برای آنان در نظر گرفته نمی‌شود. شهروندان را نمی‌توان به اجبار وادار به شهادت بر علیه خودشان نمود. اصل (نظارت هوشمند)، از شهروندان در برابر اعمال فشار سوء استفاده یا شکنجه حمایت می‌کند و اقدام پلیس را به چنین رفتارهایی به شدت کاهش می‌دهد. باید اضافه کرد که حاکمیت قانون بر فقدان اختیارات صلاحیدی (خودسرانه) در دولتی که ممکن است به آزادی شخصی، حقوق افراد یا آزادی قراردادهای تعدی کند، نیز نظارت دارد (حسینی، 1390: 73-74). با به کارگیری سیستم‌های نظارتی هوشمند، چهار اصل نظریه دایسی مبنی بر فرمانروایی قانون قابلیت اجرایی بیشتری دارد:

هیچکس نباید مجازات بشود. مگر به علت شکستن قانون. این بنیادی‌ترین ویژگی قانون است. زیرا بین حکومت پایبند به قانون و حکومت خودکامه فرق می‌گذارد. به این صورت که اعلام می‌کند هر جا که حاکمیت قانون وجود دارد، حکومت نمی‌تواند به راحتی بنا به دل خواه خود عمل کند؛ 2- حاکمیت قانون نیازمند تابعیت یکسان از قانون است که به طور معمول برابری در پیشگاه قانون را، از آن می‌فهمند کاملاً روشن است، که قانون نباید یکی را بر دیگری برتر بشمارد؛ 3- برای شکستن قانون، باید مجازات معینی وجود داشته باشد. فقط در صورتی قانون می‌تواند، در همه زمان‌ها و اوضاع و احوال کاربرد داشته باشد که دارای حاکمیت باشد؛ 4- برای فرمانروایی قانون لازم است، حقوق و آزادی‌های فرد را در قانون عادی کشور وارد کرد. این وضعیت باعث می‌شود هرگاه حقوق فردی نقض شود شهروندان بتوانند، با مراجعه به قانون آن را بازگردانند (حسینی، 1393: 72).

نظریه انتخاب منطقی: این نظریه بر پایه فرصت‌های جرم استوار است و به وسیله کورنشین و کلارک در سال 1993 مطرح شد. در این دیدگاه فرض بر این است که مجرم

در انتخاب هدف مجرمانه خود تصمیمی کاملاً منطقی و عاقلانه می‌گیرد و برای این کار کاملاً به نوع جرم، زمان، جاذبه‌ها و امکانات مکان برای انجام عمل مجرمانه می‌اندیشد، عدم حضور نگهبان، امکان دسترسی و فرار سریع از محل ارتکاب جرم وجود اهداف مجرمانه فرصت‌هایی است که احتمال جرم را افزایش می‌دهد. لذا به شکل منطقی وجود فرصت‌های جرم بیشتر در یک مکان موجب افزایش جرم و کم شدن این فرصت‌ها میزان جرم را کاهش می‌دهد (پورغلامی و همکاران، 1397: 5؛ به نقل از لوکایتیو، 1998: 6).

دوربین مداربسته و عملکرد آن بر نظارت فضاهای غیرقابل نظارت (حفره‌های دولت): حفره‌های دولت به پدیده‌هایی گفته می‌شود که به گونه‌هایی حاکمیت دولت را در قلمرو و فضای جغرافیایی‌اش با چالش روبرو می‌کنند یا زمینه را برای به چالش کشیده شدن حاکمیت دولت فراهم می‌آورند و امنیت اجتماعی را به خطر می‌اندازند. انواع حفره‌ها از نظر ماهیت و جنس: الف- حفره‌های اجتماعی - فرهنگی (پیشگاهی فرد، 1385: 4)؛ ب- حفره‌های اقتصادی؛ ج- حفره‌های سیاسی (ناجا، 1385: 21). طی سال‌های اخیر در تمام محیط‌های رسمی نظارت گسترش یافته است (بال و دیگران، 2012: 1-2)¹. همین‌طور نظارت را می‌توان بخشی از محافظت بالقوه محله دانست. اگر مجرم تصور کند که در صورت ارتکاب جرم در معرض نظارت و مشاهده قرار خواهد گرفت، اگرچه به واقع نیز این‌گونه نباشد، احتمال ارتکاب جرم توسط وی کمتر خواهد شد. زیرا وی در «فرایند گذار از اندیشه به عمل»، منافع و خطر ارتکاب جرم را می‌سنجد. وی می‌داند که در این محله به علت نظارت بالقوه، احتمال دخالت ساکنان، پلیس و نهایتاً دستگیری بالا خواهد بود و در نتیجه از ارتکاب جرم منصرف خواهد شد. در مطالعه‌ای که در رابطه با گرایش‌ها و افکار مجرمان انجام شده، دو عامل در متوقف کردن مجرمان بسیار مؤثر تلقی شده است. اول، نشانه‌ها و علائم تصرف و دیگری نظارت. سارقان بر اهمیت نظارت ساکنان محله صحه گذاشته‌اند و بعد از مالکان، همسایگان را مهم‌ترین افراد برای نظارت بر محله معرفی کرده‌اند (بنیت، 1986: 41-55)². نظارت بر سه گونه است: نظارت طبیعی، نظارت رسمی یا سازمان‌یافته و نظارت مکانیکی. که در شکل 3، به آن‌ها اشاره می‌شود:

1 - Ball

2 - Bennett

شکل 3- گونه های نظارت

دیکینسون¹ معتقد است: بیشترین اثر دوربین های مدار بسته در مکان هایی است که کاملاً توسط دوربین های با قدرت تمرکز بالا² پوشش داده شده اند. وی در ادامه می گوید: اثرات مثبت دوربین مدار بسته در یک مکان، عیناً نمی تواند در مکان دیگر هم بوجود آید؛ زیرا جغرافیای سیاسی مکان ها متفاوت از یکدیگر است (دیکینسون، 2012: 8). لازم به ذکر است، همان طور که فلایت³ می گوید: این احتمال وجود دارد که به دلیل وجود دوربین مدار بسته در یک مکان، مکان انجام جرم نیز تغییر یابد، به عنوان مثال: تجاوز، زدوخوردهای خیابانی و سرقت اتومبیل به مکان هایی با پتانسیل وقوع جرم بالا

1- Dickinson

2 - zoom

3- Flight

جابه‌جایی قابل توجهی داشته‌اند (فلایت، 2016: 1) دیگر آثار دوربین مداربسته عبارتند از:

دوربین مداربسته احساس امنیت کاذب را در مردم ایجاد می‌کند و سبب می‌شود آنها کمتر احتیاط کنند. - دوربین مداربسته سبب تقویت گزارشات پلیس و ثبت جرم می‌شود (ولش و فارینگتون، 2009)¹. همان‌طور که کاپلان² با تحقیقی که انجام داد به این نتیجه رسید؛ که توانایی پلیس با بررسی تصاویر دوربین مداربسته از طریق به کارگیری روش‌ها و فنون دقیق‌تر برای شناخت مکان ایده‌آل نصب دوربین مداربسته، می‌تواند بهبود یابد (کاپلان، و دیگران، 2009: 2). - دوربین مداربسته سبب می‌شود انگیزه انجام جرم به دیگر مکان‌ها و زمان‌ها منتقل شود. - ضروری است تا مجرمان بالقوه، از وجود دوربین‌ها آگاه شوند (در این راستا تبلیغات، پوشش‌دهندگی دوربین‌ها و قابل رویت‌سازی آنها لازم است (ولش و فارینگتون، 2009) حال می‌توان گفت؛ با به کارگیری دوربین‌های مداربسته در خیابان‌هایی با کارکرد امنیتی - تجاری - اداری، مراکز خرید، پارک‌ها و به طور کلی مکان‌هایی که پتانسیل وقوع جرم بالایی دارند، می‌توان احتمال وقوع جرم را کاهش و میزان امنیت را افزایش داد. از آنجا که میزان جرم و جنایت در برخی مکان‌ها نسبت به مکان‌های دیگر بیشتر بوده و از این مکان‌ها به عنوان نقاط جرم‌خیز شهری یاد می‌شود. توجه به دو نکته حائز اهمیت است: منشأ بروز جرائم با دو عامل: 1. رفتار انسان و 2. شکل و ماهیت فضاها و مکان‌ها، ارتباط دارد. از این رو چنانچه بتوان عوامل فضایی و مکانی مؤثر در کاهش جرائم و نیز رفتار انسان‌های ساکن در مکان‌ها را تحت نظارت و کنترل درآورد، در آن صورت امکان مقابله با جرائم اجتماعی وجود خواهد داشت. در همین رابطه، رویکرد اسکار نیومن در زمینه کنترل فضا و حاکمیت را به عنوان مدل و چارچوب نظری این تحقیق مدنظر قرار داده‌ایم. براساس این رویکرد، محیط کالبدی می‌بایست دارای خصوصیتی مانند مکانیزم‌های نمادین، مرزها و سلسله مراتبی تعریف شده از عرصه‌های خصوصی تا عمومی باشد تا پهنه مختلف درک و شناخته شوند، وی همچنین معتقد به ایجاد ظرفیت کالبدی نظارتی در فضا است تا فرصت نظارت برای ساکنان و دیگر نهادها ممکن گردد. درعین

1 - Welsh & Farrington, 2009

2 - Caplan

حال، نیومن مخالف این نظریه است که حضور فعالیت‌های بیشتر و بالاخص حضور فعالیت‌های تجاری، میزان جرم و جنایت را کاهش می‌دهند. از آنجا که رویکرد نیومن به این موضوع اشاره دارد که محیط فیزیکی باید به گونه‌ای سازماندهی شود تا وقوع جرم کاهش یابد و به عبارتی محیط ایمن ایجاد شود. درعین حال، با توجه به این که امروزه سیستم‌های ارتباطی و اطلاعاتی یک پیوند قابل توجه با فضاهای شهری پیدا کرده‌اند، کنترل و مراقبت الکترونیک در شهرها تبدیل به یکی از موضوعات مهم شده است؛ تا جایی که با توسعه تکنولوژی‌های جدید ارتباطی و اطلاعاتی، نظارت فیزیکی تبدیل به کنترل و مراقبت مجازی گردیده است. کنترل و مراقبت الکترونیک از طریق نصب دوربین مداربسته (نظارت مکانیکی) در فضاهای عمومی شهر برای کاهش جرم و افزایش امنیت، منجر به خلق فضاهای جدیدی درون فضاهای نامبرده شده است؛ که از آن با عنوان فضاهای مراقبت و کنترل یاد می‌شود (شورچه، 1393: 88-89).

مدل مفهومی پژوهش

شکل 4- مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، تحقیقی کاربردی است و از نظر گردآوری داده‌ها، اطلاعات و روش تجزیه و تحلیل یک تحقیق پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری مورد نظر، جمعیت 350 هزار نفری منطقه 20 شهر تهران می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران 110 نفر به دست آمد. داده‌های پژوهش از طریق

پرسشنامه گردآوری شده است. محقق مؤلفه‌های امنیت اجتماعی را در پرسشنامه‌ای 12 سوالی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است.

یافته‌های پژوهش

هزینه‌های جرم به ویژه هزینه‌های مجازات بار سنگینی را بر جامعه تحمیل می‌کند و با شناسایی و پیشگیری از عوامل جرم، می‌توان وقوع جرم را کاهش داد. بررسی‌ها نشان می‌دهد مجرمان در انتخاب زمان و مکان جرم کاملاً منطقی عمل می‌کنند و مناسب‌ترین و کم‌خطرترین مکان‌ها و شرایط را برای اعمال مجرمانه بر می‌گزینند. از طرف دیگر وجود برخی امکانات و تسهیلات شهری مانع و بازدارنده ارتکاب جرم است و در نقطه مقابل در برخی مکان‌ها امکان جرم آسان‌تر است. حال با شناسایی ویژگی‌های کالبدی مکان‌های مناسب بزهکاری و با تغییر این شرایط می‌توان از بروز بسیاری از ناهنجاری‌ها در سطح شهر پیشگیری نمود و یا امکان ارتکاب آن را دشوار ساخت.

در پژوهش حاضر برای پاسخ‌گویی به این سوال که آیا پایش فضاهای غیرقابل نظارت شهری یا همان حفره‌های دولت بوسیله دوربین مدار بسته، در افزایش امنیت عینی و ذهنی مؤثر است؟ پرسشنامه‌ای با 12 سوال طراحی شد که سوالات 4-1 آن به بررسی میزان تأثیر اصل نظارت و کنترل بر افزایش امنیت عینی می‌پردازد و سوالات 10-6 آن به بررسی میزان تأثیر دوربین مدار بسته (سیستم هوشمند نظارت) بر افزایش امنیت عینی مربوط است. همین‌طور سوالات 5، 11 و 12 پرسشنامه به بررسی میزان تأثیر نظارت و کنترل از طریق دوربین‌های مدار بسته بر افزایش امنیت ذهنی پرداخته است.

بدین شکل که سوالات 5 و 12 به بررسی میزان تأثیر اصل نظارت و کنترل و سیستم هوشمند نظارت، به عنوان یک شکل از ابزارهای نظارتی، بر ایجاد احساس امنیت اجتماعی پرداخته و سوال 11 به بررسی میزان تأثیر دوربین بر محدودیت احساس آزادی در مردم اشاره نموده است. سوال مزبور این است که «آیا میزان تراننش اجتماعی با نظارت هوشمند افزایش می‌یابد؟» در پرسشنامه موردنظر، پاسخ‌دهندگان باید نظر خود را براساس طیف لیکرت، در قالب پنج گزینه خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد ارائه می‌کردند. در اینجا به شرح و توضیح این سوالات براساس جدول توزیع فراوانی پرداخته می‌شود.

جدول 1- سوالات پرسشنامه و توزیع فراوانی

سوالات پرسشنامه	طیف لیکرت	فراوانی مطلق	درصد فراوانی مطلق
تأثیر اصل نظارت و کنترل در ساماندهی امور اجتماعی	خیلی کم	3	0/3
	کم	2	0/2
	متوسط	26	0/26
	زیاد	34	0/34
	خیلی زیاد	35	0/35
	جمع	100	0/100
تأثیر اصل نظارت و کنترل در تقویت نظم و انضباط اجتماعی	خیلی کم	0	0
	کم	11	0/11
	متوسط	18	0/18
	زیاد	42	0/42
	خیلی زیاد	29	0/29
	جمع	100	0/100
تأثیر اصل نظارت و کنترل در قانونمند شدن رفتارهای شهروندان	خیلی کم	1	0/1
	کم	15	0/15
	متوسط	32	0/32
	زیاد	37	0/37
	خیلی زیاد	15	0/15
	جمع	100	0/100
تأثیر اصل نظارت و کنترل در کاهش تخلفات و جرائم اجتماعی	خیلی کم	2	0/2
	کم	9	0/9
	متوسط	19	0/19
	زیاد	45	0/45
	خیلی زیاد	25	0/25
	جمع	100	0/100
تأثیر دوربین در ایجاد مکان امن	خیلی کم	4	0/4
	کم	7	0/7
	متوسط	34	0/34
	زیاد	46	0/46
	خیلی زیاد	9	0/9
	جمع	100	0/100
تأثیر دوربین مدار بسته در کاهش تخلفات رانندگی	خیلی کم	0	0
	کم	5	0/5
	متوسط	18	0/18

سوالات پرسشنامه	طیف لیکرت	فراوانی مطلق	درصد فراوانی مطلق
	زیاد	48	0/48
	خیلی زیاد	29	0/29
	جمع	100	0/100
تأثیر دوربین مداربسته بر کاهش سرقت	خیلی کم	3	0/3
	کم	13	0/13
	متوسط	23	0/23
	زیاد	41	0/41
	خیلی زیاد	20	0/20
	جمع	100	0/100
تأثیر سیستم هوشمند در کاهش جرائم مانند تجاوز، قاچاق مواد مخدر و...	خیلی کم	15	0/15
	کم	26	0/26
	متوسط	34	0/34
	زیاد	22	0/22
	خیلی زیاد	3	0/3
	جمع	100	0/100
تأثیر دوربین بر بهبود عملکرد نهاد های انتظامی و فضایی	خیلی کم	0	0
	کم	5	0/5
	متوسط	15	0/15
	زیاد	45	0/45
	خیلی زیاد	35	0/35
	جمع	100	0/100
تأثیر اصل کنترل و نظارت در ایجاد احساس امنیت در مردم	خیلی کم	2	0/2
	کم	16	0/16
	متوسط	26	0/26
	زیاد	33	0/33
	خیلی زیاد	23	0/23
	جمع	100	100
تأثیر دوربین بر ایجاد احساس امنیت در مردم	خیلی کم	4	0/4
	کم	36	0/36
	متوسط	34	0/34
	زیاد	26	0/26
	خیلی زیاد	0	0
	جمع	100	0/100
تأثیر سیستم نظارت بر ایجاد	خیلی کم	3	0/3

سوالات پرسشنامه	طیف لیکرت	فراوانی مطلق	درصد فراوانی مطلق
محدودیت بر آزادی‌های شهروندان	کم	17	0/17
	متوسط	34	0/34
	زیاد	34	0/34
	خیلی زیاد	12	0/12
	جمع	100	0/100

در پژوهش حاضر برای تشخیص تأثیر یا عدم تأثیر متغیر مستقل (کنترل از طریق سیستم هوشمند) بر متغیر وابسته (امنیت اجتماعی)، از آزمون مذکور استفاده شده است. نتایج این آزمون به شرح زیر است:

جدول 2- نتیجه آزمون تی برای تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته

متغیر وابسته (امنیت اجتماعی)	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	Df	Sig
برنامه‌ریزی امور اجتماعی	100	7/9200	1/96782	-467/929	99	0/000
انضباط اجتماعی	100	7/7800	1/90470	-484/171	99	0/000
قانونمند شدن شهروندان	100	7/0000	1/91749	-485/009	99	0/000
کاهش تخلفات اجتماعی	100	7/6400	1/95670	-472/018	99	0/000

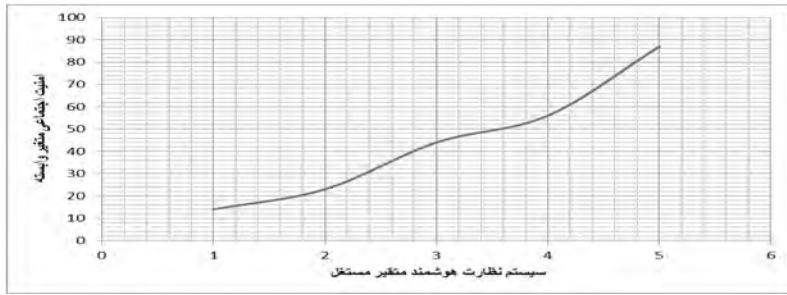
با توجه به جداول فوق، تأثیر متغیر اصل نظارت و کنترل (متغیر مستقل)، بر هر یک از متغیرهای (وابسته) ساماندهی امور اجتماعی، انضباط اجتماعی، قانونمند شدن شهروندان و کاهش تخلفات اجتماعی بوسیله آزمون میانگین یک جامعه سنجیده شد و از آنجا که سطح معناداری کمتر از 0/05 بوده است، می‌توان نتیجه گرفت: تأثیر اصل نظارت و کنترل بر افزایش امنیت اجتماعی با سطح اطمینان 0/95 مورد تأیید است. همین‌طور می‌توان گفت، از آنجا که میانگین ساماندهی امور اجتماعی (متغیر وابسته) از دیگر متغیرها بیشتر است؛ لذا بیشترین تأثیر اصل نظارت و کنترل، بر برنامه‌ریزی و ساماندهی امور اجتماعی می‌باشد.

جدول 3- نتیجه آزمون تی برای تأثیر متغیر مستقل (سیستم هوشمند) بر امنیت اجتماعی

متغیر وابسته (امنیت اجتماعی)	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	Df	Sig
ایجاد مکان امن	100	6/9800	1/80896	-514/219	99	0/000
کاهش سرقت	100	7/2400	2/08467	-444/962	99	0/000
کاهش تخلفات رانندگی	100	8/0200	1/64520	-559/083	99	0/000
کمک به کشف جرم و مجرم	100	8/2000	1/66969	-549/801	99	0/000
کاهش تجاوز، قاچاق و ...	100	5/4400	2/12878	-444/197	99	0/000
احساس امنیت مردم متأثر از اصل نظارت	100	7/1800	2/14796	-432/131	99	0/000

باتوجه به جداول فوق، تأثیر متغیر دوربین مداربسته (متغیر مستقل)، بر هر یک از متغیرهای ایجاد مکان امن، کاهش تخلفات رانندگی، کاهش سرقت، کاهش تجاوز، قاچاق و نیز کمک به کشف جرم و مجرم بوسیله آزمون میانگین یک جامعه سنجیده شد و از آنجا که سطح معناداری کمتر از 0/05 بوده است، بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت؛ تأثیر متغیر مستقل دوربین مداربسته بر افزایش امنیت اجتماعی با سطح اطمینان 0/95 مورد تأیید است. همین‌طور می‌توان گفت، متغیرهای کمک به کشف جرم و مجرم و کاهش تخلفات رانندگی با میانگین‌های 8/2 و 8/02، دارای بیشترین میانگین‌ها نسبت به میانگین‌های متغیرهای دیگر هستند؛ بنابراین بیشترین تأثیر دوربین‌های مداربسته، در بهبود عملکرد نیروهای انتظامی و کاهش سرقت می‌باشد.

بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت؛ تأثیر متغیرهای مستقل اصل نظارت بر افزایش امنیت اجتماعی با سطح اطمینان 0/95 مورد تأیید است. همین‌طور می‌توان گفت، متغیرهای احساس امنیت مردم (متأثر از اصل نظارت) و احساس محدودیت در آزادی‌های فردی (متأثر از دوربین مداربسته)، با میانگین‌های 7/1 و 6/7 بیشترین تأثیر را از اصل نظارت و کنترل و دوربین مداربسته می‌پذیرند. به طوری که با افزایش نظارت و کنترل، احساس امنیت در مردم افزایش می‌یابد و از طرفی، با قرار دادن دوربین مداربسته در مکان‌های رسمی و عمومی، مردم احساس می‌کنند روابط و حرکات‌شان تحت‌نظر بوده و همین امر سبب می‌شود تا احساس کنند آزادی‌های فردی‌شان محدود شده است.

نمودار 1- وابستگی مثبت متغیر مستقل و متغیر وابسته

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که چنانچه بتوان عوامل فضایی و مکانی مؤثر در کاهش جرائم و نیز رفتار انسان‌های ساکن در مکان‌ها را تحت نظارت و کنترل درآورد، در آن صورت امکان مقابله با جرائم اجتماعی وجود خواهد داشت. در پژوهش حاضر، این مطلب ثابت شد که افزایش نظارت و کنترل، سبب افزایش احساس امنیت در مردم می‌شود. به کمک پژوهش میدانی و تدوین پرسشنامه‌های لازم در این رابطه، به تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده پرداخته شد و این نتیجه بدست آمد که:

- دوربین مداربسته احساس امنیت کاذب را در مردم ایجاد می‌کند و سبب می‌شود آنها کمتر احتیاط کنند.
- دوربین مداربسته سبب تقویت گزارشات پلیس و ثبت جرم می‌شود و توانایی پلیس با بررسی تصاویر دوربین مداربسته از طریق به کارگیری روش‌ها و فنون دقیق‌تر برای شناخت مکان ایده‌آل نصب دوربین مداربسته، می‌تواند بهبود یابد.
- دوربین مداربسته سبب می‌شود انگیزه انجام جرم به دیگر مکان‌ها و زمان‌ها منتقل شود.
- با به کارگیری دوربین‌های مداربسته در خیابان‌هایی با کارکرد امنیتی - تجاری - اداری، مراکز خرید، پارک‌ها و مدارس و دانشگاه‌ها به طور کلی مکان‌هایی که پتانسیل وقوع جرم بالایی دارند، می‌توان احتمال وقوع جرم را کاهش و میزان امنیت را افزایش داد.

- بنابر فرضیه تحقیق، بر پایه نظریه انتخاب منطقی کورنشین و کلارک، مبنی بر دوربین‌های مدار بسته به عنوان یکی از ابزارهای هوشمند نظارت و کنترل، توان نظارت و کنترل دولت را افزایش می‌دهند و بدین ترتیب، فضاهای غیرقابل نظارت به فضاهای قابل نظارت تبدیل می‌شوند، اثبات می‌شود.

- یافته‌های پژوهش، با یافته‌های دیکینسون و فلایت و کاپلان همسو است. به دلیل وجود دوربین مدار بسته در یک مکان، مکان انجام جرم نیز تغییر یابد، به عنوان مثال: تجاوز، زدوخوردهای خیابانی و سرقت اتومبیل به مکان‌هایی با پتانسیل وقوع جرم بالا جابه‌جایی قابل توجهی داشته‌اند. اثرات مثبت دوربین مدار بسته در یک مکان، عیناً نمی‌تواند در مکان دیگر هم بوجود آید؛ زیرا جغرافیای سیاسی مکان‌ها متفاوت از یکدیگر است. در واقع شرایط زمانی و مکانی بر عملکرد سیستم‌های نظارتی تأثیر مستقیم دارد.

جدول 4- تبیین و تحلیل افزایش امنیت اجتماعی در پرتو بکارگیری سیستم نظارت هوشمند

احساس امنیت متأثر از اصل نظارت و افزایش امنیت اجتماعی (متغیر وابسته)
ایجاد مکان امن و کاهش سرقت
کاهش تخلفات رانندگی
کمک به کشف جرم و مجرم
کاهش تجاوز، قاچاق و...

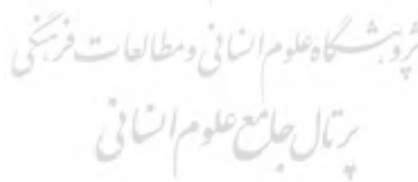
پیشنهاده‌ها

- به کارگیری ابزار و سیستم هوشمند نظارت، در اماکن، میادین، خیابان‌های اصلی و محیط‌های خارج از نظارت (حفره‌های دولت)؛
- تهیه و تحویل دوربین‌های مدار بسته به کلانتری‌های مکان‌های جرم‌خیز پایین شهر، بویژه منطقه 20، برای کاهش تخلفات؛
- همان‌طور که با استفاده از دوربین‌های کنترل سرعت و رانندگی جرائم رانندگی کاهش پیدا کرده با نسب همزمان دوربین‌های دو منظوره و کنترل در آن واحد، توسط مأمورین نیروی انتظامی (شیفت مربوطه) علاوه بر کاهش تخلفات رانندگی، سایر جرائم در شهر مانند سرقت، درگیری، فروش مواد مخدر کاهش می‌یابد؛

- افزایش نیروهای جوان و آموزش‌دیده در نیروی انتظامی برای کنترل دوربین‌های هوشمند و ماهر به کارهای کامپیوتری؛
- توصیه اجباری و حتی اصولی شدن نصب دوربین بر سردر منازل مسکونی تازه تأسیس و کنترل بوسیله نگهبان یا مدیریت ساختمان؛
- تخصیص بخشی از بودجه محل توسط نهادهای محلی برای خرید و نصب سیستم‌های هوشمند نظارتی؛
- آموزش استفاده از سیستم هوشمند در مدارس مقاطع بالا و کمک با اعطای وام بانکی برای خرید دوربین به شهروندان و نصب آن در منازل و محل کار.

تشکر و قدردانی

در پایان لازم می‌دانم از تمام افرادی که ما را در تنظیم و تکمیل پرسشنامه یاری کردند کمال تشکر را داشته باشم.

- پورغلامی سرونبدانی، محمدرضا و دیگران (1397). تحلیل عوامل اجتماعی و جغرافیایی بر سرقت در بندرعباس. فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی، سال دهم، ش 3.
- پیشگاهی فرد، زهرا (1385). چالش‌های جامعه ایران از منظر جغرافیای سیاسی. پژوهش‌های جغرافیایی، شماره 56. صص 1-13.
- حسینی، نرجس سادات (1397). تبیین پدیده شهر در جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک، رساله دکترا، دانشگاه تهران.
- حسینی، نرجس سادات (1393). امنیت انسانی و حاکمیت ملی کشورها. دانشگاه بیرجند: همایش بین‌المللی امنیت انسانی در غرب آسیا.
- حسینی، نرجس سادات (1393). تأثیر ابعاد امنیت در ساماندهی پایتخت. دانشگاه تربیت مدرس، تهران: همایش تمرکززدایی و ساماندهی پایتخت، کتاب مقالات قطب علمی جغرافیای سیاسی.
- حسینی، نرجس سادات (1393). امنیت شهر، در همایش جغرافیای سیاسی شهر انجمن ژئوپلیتیکی ایران. تهران.
- حسینی، نرجس سادات (1394). چگونگی مدیریت فضای سیاسی شهر تهران. دانشگاه تربیت مدرس تهران: همایش ساماندهی سیاسی فضا و اداره بهینه شهر تهران.
- حسینی، نرجس سادات و ناروقه، نعمت اله (1394). پراکنش امنیت در فضا با حضور پلیس. دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان، همایش ملی پیشگیری دانش مدار از آسیب‌های اجتماعی و وقوع جرم.
- حسینی، نرجس سادات (1393). کارکردهای حاکمیت ملی و جهانی شدن. تهران: نشر انتخاب.
- حسینی، نرجس سادات (1390). بررسی تحول حاکمیت در عصر جهانی شدن. پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر مرجان بدیعی، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا.
- حافظنیا، محمدرضا (1390). اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک. مشهد: انتشارات پاپلی، چاپ سوم.
- رحمتی و دیگران (1397). بررسی نقش شورا در امنیت اجتماعی. فصلنامه دانش انتظامی، سال دهم، ش 1.
- ربانی، رسول (1385). جامعه‌شناسی شهری. تهران: انتشارات سمت.
- رضایی مقدم، علی؛ آرزو، حسن؛ یوسف پور، وحید و عبادی، مسعود (1391). بررسی جایگاه طراحی در ایجاد حس امنیت در مجتمع‌های مسکونی. چهارمین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، مشهد مقدس، صص 1-18.

- سابق، یزید (1377). امنیت در کشورهای در حال توسعه. ترجمه علیرضا طیب و مصطفی ایمان زاده، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- شکویی، حسین (1391). اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیا. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، جلد اول، چاپ چهاردهم.
- شورچه، محمود (1393). فوکو، فضا و برنامه‌ریزی. تهران: مدیران امروز، چاپ اول.
- لطفی، صدیقه؛ بردی آنا مرادنژاد، رحیم و ساسانی پور، محمد (1393). بررسی احساس امنیت در فضاهای عمومی (مطالعه موردی: کلان‌شهر شیراز). پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال پنجم، شماره 19، صص 35-56.
- محمودی جانکی، فیروز و قورچی بیگی، مجید (1388). نقش طراحی محیطی در پیشگیری از جرم. مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره 2، صص 345-368.
- مدنی پور، علی (1379). طراحی فضای شهری. ترجمه فرهاد مرتضایی، تهران: انتشارات شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری، صص 70-75.
- معاونت اجتماعی اداره کل ناجا (1385). مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی. جلد اول.
- مهدنژاد، حافظ و پرهیز، فریاد (1396). تبیین خوشه‌ای شدن جرم در منطقه 12 شهر تهران. تهران: فصلنامه انتظام اجتماعی، دوره 9، شماره 4.
- مؤیدی، محمد؛ علی نژاد، منوچهر و نوایی، حسین (1392). بررسی نقش مؤلفه‌های منظر شهری در ارتقای سطح احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری (نمونه مورد مطالعه: محله اوین تهران). فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره 35.
- ناروقه، نعمت اله و حسینی، نرجس سادات (1395). تحلیل رفتار جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیکی) امنیت در جغرافیای سیاسی شهر با محوریت پلیس. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی پلیس پایتخت، سال نهم، شماره 6، پیاپی 29.
- نائینی، کاظم (1390). درآمدی نظری بر امنیت جامعه. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- نصیری، معصومه و اعظمی، هادی (1385). نابرابری‌های شهری تهدیدی برای امنیت اجتماعی تهران رویکردی در جغرافیای سیاسی. ژئوپلیتیک، شماره 13، صص 42-61.
- Ball, K. Hggerty, K.D. Lyon, D. Eds (2012), The Routledge Hand Book Of Surveillance Studies, London And New York: Routledge.

- Bell, W (1998), Women And Community Safety, Bell Planning Associates South Australia, No 32, Pp. 1-26.
- Bennet, T (1986), Situational Crime Prevention From The Offender Perspective, In Heal & Laycoke.
- Caplan, J.M, Kennedy, L.W, Petrossian, G (2009), Police-Monitored Cctv Cameras In Newark, Nj: Placement Choice And Their Impact On Street Crime Incident, See www.Rutgerscps.Org.
- Clarke, R. V(Ed)(1997), Situational Crime Prevention: Successful Case Studies. 2nd Ed, Harrow And Heston, New York.
- Dickinson, T (2012), The Impact Of CCTV On Crime A Review Of The Evidence, University Of Missouri- Saint Louis. Pp. 1-11.
- Flight, S. (2016), Heerwaarden, Y. Soomeren, P. Does CCTV Displace Crime? An Evaluation Of The Evidence And A Case Study From Amsterdam, Gepubliceerd In "CCTV" Martin Gill (Ed). Pp. 1-13.
- Germain, S. Dumoulin, L. Cecile Douillet, A (2013), A Prosperous Business: The Success Of CCTV Through The Eyes Of International Literature, Surveillance & Society, Pp. 134-147.
- Johnston, R. Gregory, D. Smith, D.M (1994), The Dictionary Of Human Geography, 3rd Ed. Oxford: Black Well.
- Laycock, G. Austin, C (1992), Crime Prevention In Parking Facilities, Security Journal, Vol.3 No.3.
- Peterson, P. James, K (1985), Sebenius The Primacy Of The Domestic Agenda In Alison And Treverton, Rethinking America Security.
- Poyner. B (1991), Situational Crime Prevention In Two Parking Facilities, Security Journal, Vol.2 No.1.
- Tiesdell, S (1998), Fear And Gender In Public Space, City Center Management And Safer City Centers: Approaches In Coventry And Nottingham, University Nottingham, Institute Of Urban Planning, School Of Built Environment, Pergamon, UK.
- Welsh, B.C. Farrington, D.P (2009), Effectiveness Of CCTV In Reducing Crime Campbell Systematic Review. In Security Journal. Pp. 1-41.